

NAMIETANIE EXISTENCIE ZBYTOČNÝCH PRIEŤAHOV V KONANÍ PRÁVNÝM NÁSTUPCOM

I. Zmenou subjektu konania v prebiehajúcom konaní bez ohľadu na spôsob právneho nástupníctva nevzniká nový procesnoprávny vzťah, ale „nové subjekty“ sú právnymi nástupcami pôvodných subjektov konania, pokračujú v konaní s rovnakým predmetom a v konaní pred orgánom verejnej moci sa naďalej domáhajú svojich práv.

II. Z dôvodu právneho nástupníctva sťažovateľa a v spojení s fundamentálnou vlastnosťou základných práv, ktoré sa svojím obsahom viažu na konkrétny subjekt (čl. 12 ústavy), nemôže byť intenzita zásahu do označeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky u právnych nástupcov in abstracto identická s rozsahom porušenia tohto práva u subjektov, ktoré sú účastníkmi rozporovaného konania od jeho úplného začiatku.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 264/2021 z 13. októbra 2021)

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **w., s. r. o., ...**, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Strapáč, PhD., s. r. o., 17. novembra 3215, Čadca, IČO 50 473 522, v mene ktorej koná advokát a konateľ spoločnosti JUDr. PhD. Peter Strapáč, PhD., proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 152/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 152/2013 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Bratislava I sa **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 33 Cb 152/2013 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Bratislava I **je povinný** zaplatiť sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume **1 200 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **680,74 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu elektronickou formou 22. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). Sťažovateľka súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie v sume 3 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom, pričom podaním z 27. januára 2021 ústavný súd požiadala, aby o podanej ústavnej sťažnosti rozhodol.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 264/2021 z 29. júna 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Zo sťažovateľkou predneseného skutkového stavu a priložených dôkazov vyplýva, že v napadnutom konaní je právnym nástupcom pôvodného žalobcu, a to na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej 11. októbra 2016 medzi pôvodným žalobcom ako postupcom a sťažovateľkou ako postupníkom. Vstup sťažovateľky do konania namiesto predchádzajúceho žalobcu pripustil okresný súd, a to uznesením č. k. 33 Cb 152/2013-55 z 28. novembra 2016. K priebehu napadnutého konania sťažovateľka uviedla, že 15. mája 2013 (správne má byť 17. mája 2013, pozn.) bol okresnému súdu doručený návrh na vydanie platobného rozkazu. Proti platobnému rozkazu (vydaný 13. júna 2013, pozn.) bol zo strany odporcu podaný odpor, ku ktorému sa 6. augusta 2013 vyjadrila sťažovateľka. Okresný súd v napadnutom konaní ďalej nepokračoval a z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti (viac ako tri roky, pozn.) 27. augusta 2016 podala sťažovateľka (právnym predchodca sťažovateľky, pozn.) predsedovi okresnému súdu sťažnosť na prietahy v konaní, ktorá bola vybavená ako dôvodná. V písomnosti označenej ako Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti č. k. Spr 2266/2016 zo 17. októbra 2016 okresný súd okrem iného uviedol: „... od podania Vášho vyjadrenia zo dňa 06.08.2013, doručeného súdu dňa 08.08.2013, až do dňa 15.08.2016, kedy bol vo veci vytýčený termín pojednávania na deň 24.11.2016 o 12:30 hod., súd vo veci neurobil žiadny procesný úkon.“ Ešte pred nadobudnutím vedomosti o spôsobe vybavenia sťažnosti na prietahy v konaní (sťažnosť bola vybavená až po uplynutí zákonnej lehoty, pozn.) a z dôvodu pretrvávajúcej nečinnosti okresného súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť, ktorú ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú (I. ÚS 643/2016, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka namieta celú dĺžku napadnutého konania (bod 3 tohto nálezu, pozn.) a osobitne poukazuje na skutočnosť, že predvolanie na prvé pojednávanie jej bolo doručené 13. októbra 2016 a predvolanie na druhé pojednávanie jej bolo doručené 4. mája 2017. Z oboch nariadených pojednávanií (24. november 2016 a 8. jún 2017, pozn.) sa sťažovateľka ospravedlnila a požiadala o konanie a rozhodnutie v jej neprítomnosti. Okresný súd v napadnutom konaní rozhodol na druhom pojednávanií, a to rozsudkom č. k. 33 Cb 152/2013-71 z 8. júna 2017 (ďalej len „rozsudok“), ktorým žalobe v celom rozsahu vyhovel a žalovaného zaviazal k zaplateniu dlžnej sumy. Po doručení rozsudku sťažovateľka 18. júla 2017 podala návrh na vydanie opravného uznesenia, ktoré jej bolo doručené až 11. júna 2020, t. j. až po takmer troch rokoch od podania návrhu.

5. Proti rozsudku podal žalovaný odvolanie a na základe výzvy okresného súdu sa sťažovateľka podaním z 22. septembra 2017 vyjadrila k odvolaniu žalovaného. Okresný súd bol následne

opätovne nečinný a sťažovateľka 25. mája 2020 podala sťažnosť na priet'ahy v konaní. V písomnosti označenej ako Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti č. k. 1 SprV 603/2020 z 30. júna 2020 predseda okresného súdu uviedol chronológiu procesných úkonov nasledujúcich po vydaní rozsudku a podanú sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú, pričom konštatoval, že k vzniku priet'ahov v napadnutom konaní došlo v období od „... 26.9.2017, kedy bolo súdu doručené vyjadrenie žalobcu k odvolaniu, do 23.7.2019, kedy súd vyzval žalovaného na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalobcu k odvolaniu, ako aj od 23.7.2019 do 28.5.2020, kedy bola predmetná výzva expedovaná žalovanému na vyjadrenie; čo sa týka opravného uznesenia v období od 20.7.2017, kedy bol súdu doručený návrh žalobcu na vydanie opravného uznesenia, do 23.7.2019, kedy súd vydal opravné uznesenie, a v období 23.7.2019, kedy súd vydal opravné uznesenie, do 28.5.2020, kedy bolo opravné uznesenie expedované žalobcovi“. Predseda okresného súdu súčasne uviedol, že k priet'ahom v konaní došlo z objektívnych dôvodov spočívajúcich v nadmernej zaťažnosti zákonných sudcov.

6. Sťažovateľka akcentuje, že predmetom konania je spor o zaplatenie 528,70 eur s príslušenstvom, pričom napadnuté konanie trvá už od roku 2013 bez toho, aby bolo vydané právoplatné rozhodnutie, a preto sa sťažovateľka stále nachádza v právnej neistote. Nečinnosťou okresného súdu bola sťažovateľke spôsobená nemateriálna ujma, pretože jej obchodné vzťahy boli narušené už samotným vznikom sporu a z dôvodu, že vo veci nebolo stále právoplatné rozhodnuté, nemôže ani oficiálne preukázať, že v konaní je úspešná a k pochybeniu nedošlo na jej strane. Predmetným skutkovým stavom sťažovateľka zároveň odôvodnila aj výšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol podrobnú chronológiu procesných úkonov uskutočnených v rámci namietaného konania, z ktorých (okrem iného, pozn.) vyplýva, že predmetné konanie začalo 17. mája 2013, keď bola súdu doručená žaloba sťažovateľky (právneho predchodcu sťažovateľky, pozn.), a v prejednávanej veci rozhodol konajúci súd rozsudkom z 8. júna 2017, proti ktorému podal žalovaný odvolanie (doručené okresnému súdu 14. júla 2017, pozn.), a súdny spis bol 3. júla 2020 predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o podanom odvolaní. Okresný súd vo svojom vyjadrení ďalej odkázal na skutočnosti obsiahnuté v upovedomeniach o spôsobe vybavenia sťažností sťažovateľky na priet'ahy v konaní [upovedomenie č. k. Spr 2266/2016 zo 17. októbra 2016 a upovedomenie č. k. 1 SprV 603/2020 z 30. júna 2020; na skutočnosti prednesené v označených upovedomeniach odkazuje aj sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti (body 3 a 5 tohto nálezu), pozn.] a osobitne akcentoval, že k nečinnosti okresného súdu došlo iba v obdobiach špecifikovaných v už označených upovedomeniach, pričom postup súdneho oddelenia a zákonného sudcu bol od 30. júna 2020 plynulý a bez zbytočných priet'ahov. V nadväznosti na vybavenie podaných sťažností okresný súd uviedol, že sťažovateľkina právna vec bola zaradená medzi sledované veci s režimom kontroly úkonov v spise každé tri mesiace. V závere svojho vyjadrenia okresný súd poznamenal, že súdny spis sa od 3. júla 2020 do 26. júla 2021 nachádzal na krajskom súde, keď bol spisový materiál vrátený späť okresnému súdu, ktorý požiadal o vrátenie súdneho spisu, a to na účel jeho následného predloženia ústavnému súdu. Na podklade predneseného skutkového stavu okresný

súd informoval, že krajský súd o podanom odvolaní proti rozsudku dosiaľ nerozhodol, a v tomto kontexte súčasne akcentoval, že predĺženie konania v dôsledku uplatnenia procesných práv strán sporu nemožno pripísať v jeho neprospech.

7.1 Pokiaľ ide o existenciu prietáhov v napadnutom konaní, okresný súd rezultoval, že súd riadne nekonal z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia zákonného sudcu, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťažnosti súdnych oddelení, a k namietanej dĺžke konania prispeli aj opakované zmeny zákonných sudcov (v tejto súvislosti okresný súd poznamenal aj skutočnosť, že právna vec sťažovateľky bola pôvodne vedená po sp. zn. 31 Rob 126/2013, pozn.). V konklúzii uvedeného predsedu súdu ozrejmil pretrvávajúci stav personálnej poddimenzovanosti na okresnom súde a ústavný súd zároveň požiadal, aby na existenciu tejto skutočnosti pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti prihliadol.

III.2. Replika sťažovateľky:

8. Sťažovateľka vo svojej replike predniesla, že už z okresným súdom uvedenej chronológie priebehu napadnutého konania vyplýva existencia zbytočných prietáhov, pričom k ďalším prietahom dochádzalo aj po tom, ako bola jej vec zaradená do režimu kontroly úkonov v spise každé tri mesiace, pretože od vyhlásenia rozsudku trvalo okresnému súdu ďalšie tri roky, kým krajskému súdu 30. júna 2020 predložil súdny spis na rozhodnutie o podanom odvolaní žalovaného. Prednesenú argumentáciu okresného súdu o personálnom poddimenzovaní sudcov na súde vníma ako neopodstatnenú, pretože úkony súvisiace s podaným opravným prostriedkom a predložením súdneho spisu odvolaciemu súdu predstavujú administratívnu agendu zamestnancov súdu. V závere svojho vyjadrenia skonštatovala, že je neprípustné, aby konanie o zaplataenie 528,70 eur trvalo viac ako 8 rokov.

9. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania vrátane ich príloh a súdneho spisu predloženého ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Pred samotným posúdením dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti ústavný súd musí reagovať aj na skutočnosť, že sťažovateľka (resp. jej právny predchodca, pozn.) sa ochrany svojich porušovaných práv v napadnutom konaní domáhala aj ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému 6. októbra 2016, o ktorej ústavný súd rozhodol uznesením č. k. I. ÚS 643/2016-8 z 12. októbra 2016, tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Označené uznesenie ústavného súdu nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci a nevylučuje, aby sa sťažovateľka neskôr v rovnakom konaní domáhala poskytnutia ústavnoprávnej ochrany svojich namietaných práv, ku ktorých porušeniu malo dôjsť postupom rovnakého orgánu verejnej moci. Ústavný súd sa preto zaoberal aj ústavnou sťažnosťou sťažovateľky doručenou ústavnému súdu 22. júla 2020.

11. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov je založená na jej tvrdení, že k porušeniu tohto práva došlo nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu

právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04, I. ÚS 250/2020).

13. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu do 1. júla 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku, v zmysle ktorej len čo sa konanie začalo, postupoval v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 272/04, III. ÚS 130/2020, I. ÚS 250/2020) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

16. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je obchodnoprávny spor o zaplatenie sumy vo výške 528,70 eur spolu s príslušenstvom. Prerokúvaná právna vec tak predstavuje štandardnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov, ktorá sa nevyznačuje osobitnou právnou náročnosťou. Navyše, absenciu právnej a skutkovej náročnosti verifikuje aj skutočnosť, že rozsudok okresného súdu sa nachádza na číslach listov 71 až 73 súdneho spisu, čím sa dostatočne odôvodňuje záver (aj s prihliadnutím na odôvodnenie rozsudku, pozn.), že okresný súd nemusel v namietanom konaní vykonať rozsiahle dokazovanie a rozhodnutie bolo závislé len od posúdenia tvrdení strán konania a vyhodnotení nimi predložených dôkazov. Ústavný súd preto dospel k záveru, že dĺžka namietaného konania nebola ovplyvnená samotnou právnou ani skutkovou zložitnosťou veci.

17. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľky. Z obsahu zapožičaného spisu okresného súdu nezistil skutočností, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou namietaného konania. Z obsahu súdneho spisu je totiž zrejmé, že sťažovateľka (resp. jej právny predchodca, pozn.) reagovala na výzvy okresného súdu, z oboch nariadených súdnych pojednávaní sa síce ospravedlnila, avšak vždy požiadala o konanie a rozhodnutie v jej neprítomnosti, pričom záujem sťažovateľky na konaní je vizibilný aj z opakovaných sťažností na prieťahy v konaní adresovaných predsedovi okresného súdu.

18. Ústavný súd napokon hodnotil aj samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní, pričom ústavnoprávnemu prieskumu podrobil len obdobie od začiatku namietaného konania (17. máj 2013, pozn.) do predloženia súdneho spisu krajskému súdu na rozhodnutie o podanom

odvolaní (3. júl 2020, pozn.), pretože obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde (bod 7 tohto nálezu, pozn.), nemožno pričítať na vrub nečinnosti alebo neefektívneho postupu okresného súdu, ktorý v tomto čase objektívne nemohol ovplyvniť priebeh ani plynulosť skúmaného ani odvolacieho konania (napr. II. ÚS 439/2011, II. ÚS 267/2012).

19. Ešte pred tým, ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu samotného postupu okresného súdu, považuje za dôležité prednostne reagovať na dve zásadné skutočnosti, a to zmenu spisovej značky (bod 7.1 tohto nálezu, pozn.) a právne nástupníctvo sťažovateľky (bod 3 tohto nálezu, pozn.). Pokiaľ ide o zmenu spisovej značky, v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu v obdobných prípadoch (napr. III. ÚS 440/2020, III. ÚS 78/2021) možno rezultovať, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 33 Cb 152/2013 predstavuje pokračovanie v tom istom predmete konania, pôvodne formálne vedeného pod sp. zn. 31 Rob 126/2013, a na konania je tak potrebné nazerať ako na navzájom identické, tvoriace jeden celok.

20. Reflektujúc skutočnosť, že v prípade sťažovateľky došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), a to na základe singulárnej sukcesie (bod 3 tohto nálezu), ústavný súd akcentuje, že tak v prípade univerzálnej sukcesie, ako aj singulárnej sukcesie je potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že obe vo svojej podstate znamenajú právne nástupníctvo, a teda zmenu v osobe subjektu určitého hmotnoprávneho a prípadne aj procesnoprávneho vzťahu, pričom momentom účinnosti sukcesie v existujúcom právnom vzťahu začne vystupovať subjekt nový. Rozdielnym je len rozsah práv a povinností, pretože kým singulárna sukcesia znamená nadobudnutie jednotlivého práva (povinnosti) alebo viacerých práv (povinností) presne vymedzených, univerzálna sukcesia znamená nadobudnutie všetkých práv (povinností), a teda aj hmotnoprávnych aj procesnoprávnych, a to priamo zo zákona. V prípade sukcesie singulárnej sa však na zmenu procesnoprávneho vzťahu, vyvolanú zmenou hmotnoprávneho vzťahu, vyžaduje rozhodnutie orgánu verejnej moci, napríklad súdu podľa § 80 CSP, čo je aj prípad sťažovateľky. Výsledkom oboch postupov je ale vždy zmena v osobe pôvodného subjektu (právneho predchodcu). Zmena subjektu konania na základe právnej skutočnosti (univerzálna sukcesia) a na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci (singulárna sukcesia) nemôže spôsobovať priznanie zásadne rozdielného obsahu alebo rozsahu práv týchto právnych nástupcov, pretože striktné vnímanie spôsobu právneho nástupníctva by viedlo k prílišnému právnemu formalizmu, a to za súčasného opomenutia esenciálnej skutočnosti, že vstupom subjektov do existujúceho konania nevzniká nový procesnoprávny vzťah, ale „nové subjekty“ sú právnymi nástupcami pôvodných subjektov konania, pokračujú v konaní s rovnakým predmetom a v konaní pred orgánom verejnej moci sa naďalej domáhajú svojich práv alebo určenia povinností.

20.1 Okrem právnych účinkoch singulárnej sukcesie judikovaných ústavným súdom (m. m. I. ÚS 52/01, IV. ÚS 222/03, II. ÚS 373/06, III. ÚS 182/2011, III. ÚS 193/2013, II. ÚS 459/2015) je potrebné zdôrazniť, že vstupom do konania na miesto žalobcu alebo žalovaného nedochádza k pristúpeniu do konania (§ 79 CSP) a ani k intervencii (§ 81 a nasl. CSP), ale dochádza k absolútnemu nahradeniu pôvodného subjektu konania novým subjektom, ktorý vstupuje aj do jeho práv a povinností, čo možno vyvodiť z textácie právnej úpravy, a to „Ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná“, pričom ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu do konania (§ 80 ods. 1 a ods. 3 CSP), a teda si je vedomý aj existujúcich „výhod a nedostatkov“ prebiehajúceho konania. Na podklade uvedeného ústavný súd uzatvára,

že sťažovateľka bola oprávnená namietať postup okresného súdu a porušenie svojich práv od začiatku namietaného konania.

21. Zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 33 Cb 152/2013, ako aj súdom prvej inštancie uvedenej chronológie úkonov (bod 7 tohto nálezu, pozn.) ústavný súd zistil, že napadnuté konanie sa vyznačuje viacerými obdobiami absolútnej nečinnosti okresného súdu, in concreto i) od 8. augusta 2013 [okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľky (právneho predchodcu sťažovateľky), pozn.] do 15. augusta 2016 (okresný súd v prejednávanej veci nariadil termín pojednávania na 24. november 2016, pozn.), ii) od 26. septembra 2017 (okresnému súdu bolo doručené vyjadrenie sťažovateľky k podanému odvolaniu, pozn.) do 23. júla 2019 (súd vydal opravné uznesenie a súčasne vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k vyjadreniu sťažovateľky k odvolaniu, pozn.) a iii) od 23. júla 2019 do 28. mája 2020 (súd expedoval opravné uznesenie sťažovateľke a predmetná výzva bola zasielaná žalovanému na vyjadrenie, pozn.).

22. Podľa ústavného súdu bola pre posúdenie predmetného konania zásadná najmä skutočnosť, že postup okresného súdu ostal rovnako neefektívny a obdobia nečinnosti v napadnutom konaní sa opakovali aj po tom, ako právna vec sťažovateľky bola rozhodnutím predsedu okresného súdu zaradená medzi sledované veci s režimom kontroly úkonov v spise každé tri mesiace (body 7 a 8 tohto nálezu, pozn.). Prijaté opatrenie tak ostalo bezvýsledné, v napadnutom konaní naďalej dochádzalo k vzniku zbytočných prietahov, a tým aj k porušovaniu namietaných práv sťažovateľky.

23. Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že na celkovú dĺžku konania a sťažovateľkou namietanú nečinnosť okresného súdu malo vplyv hlavne to, že vo veci došlo opakovane k zmene zákonného sudcu, ústavný súd konštatuje, že viacnásobná zmena osoby zákonného sudcu v súdnom konaní nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (m. m. I. ÚS 508/2015, I. ÚS 527/2015). Obdobne možno vnímať aj argumentáciu okresného súdu, podľa ktorej k celkovej dĺžke napadnutého konania prispela najmä enormná zaťaženosť jednotlivých oddelení súdu, ako aj jeho personálna poddimenzovanosť. Ústavný súd v tejto súvislosti síce vníma predmetné tvrdenie okresného súdu ako objektívne, na strane druhej dáva do pozornosti, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020). Preto aj keď prednesené tvrdenia okresného súdu nebolo vzhľadom na poskytnutie ochrany namietaných práv možné úplne akceptovať, ipso facto ústavný súd pripomína, že prednostne by malo byť v záujme Slovenskej republiky a zodpovedných orgánov verejnej moci, aby nepriaznivý stav výkonu súdnej moci reflektovali a svoju činnosť koncentrovali na prijatie opatrení, ktoré by vo svojom výsledku implikovali stav náležitého poskytnutia ochrany namietaným právam, pretože v právnom štáte nie je želaný stav, aby nedostatočné personálne obsadenie orgánu súdnej moci viedlo k ďalšiemu porušeniu práv fyzických a právnických osôb, okrem už tých, ktorých ochrany sa v konaní pred všeobecným súdom domáhajú.

24. Vzhľadom aj na už uvedené skutočnosti a bez potreby podrobnejších analýz ústavný súd uzatvára, že v prípade sťažovateľky nepochybne došlo k porušeniu jej základného práva

na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

V.

Prikázanie okresnému súdu konať a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

25. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov. S prihliadnutím na už uvedené skutočnosti a procesný stav namietaného konania, keď v právnej veci sťažovateľky rozhoduje už odvolací súd, ústavný súd prikazuje okresnému súdu, aby v závislosti od spôsobu rozhodnutia krajského súdu vykonal všetky úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto nálezu.

26. Okrem vyslovenia porušenia svojich práv sa sťažovateľka v sťažnostnom návrhu domáha, aby jej ústavný súd priznal primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 eur. Svoj návrh odôvodňuje neprimeranou dobou trvania napadnutého konania, ako aj negatívnym zásahom do svojich namietaných práv (body 3 až 6 tohto nálezu, pozn.).

27. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

28. Z dôvodu právneho nástupníctva sťažovateľky (bod 3 tohto nálezu, pozn.) a v spojení s fundamentálnou vlastnosťou základných práv, ktoré sa svojím obsahom viažu na konkrétny subjekt (čl. 12 ústavy), sa dostatočne odôvodňuje záver, že intenzita zásahu do namietaných práv a slobôd nemôže byť u právnych nástupcov – in abstracto identická s rozsahom porušenia práv a slobôd subjektov, ktorí sú účastníkmi rozporovaného konania od jeho úplného začiatku. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní, právne následky singulárnej sukcesie (body 20 a 20.1 tohto nálezu, pozn.) a rozsah porušenia namietaných práv sťažovateľky, ktorá sa subjektom napadnutého konania stala až v roku 2016, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 200 eur za primerané finančné zadost'učinenie (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadost'učinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

29. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 680,74 eur s DPH (bod 4 výroku tohto nálezu).

30. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Priznal náhradu za tri právne úkony, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania, podanie ústavnej sťažnosti a vyjadrenie sťažovateľky k vyjadreniu okresného súdu. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 177,00 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020, t. j. za dva úkony sumu 375,24 eur. Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2021 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky predstavuje sumu 181,17 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom 10,87 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 192,04 eur za jeden úkon

uskutočnený v roku 2021. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), t. j. o sumu 113,46 eur, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom DPH (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia (bod 4 výroku tohto nálezu) je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.